

Príklad Integrovaného projektového balíčka:

V integrovanej územnej stratégii (IÚS) je definované:

Priorita 2. Inovatívna konkurencieschopná regionálna ekonomika

- 1.1. Vybudovanie ekonomických celkov uzatvárajúcich produkčné a spotrebné cykly v rámci kraja ...
- 1.2. Transformácia ekonomiky kraja na obehovú ekonomiku
- 1.3. Vybudovanie smart infraštruktúry inovatívne orientovanej ekonomiky ...
- 1.4. Transformácia pôdohospodárstva na udržateľné pôdohospodárstvo a jeho integrácia do systému udržateľného agro-priemyselného komplexu ...
- 1.5. Vybudovanie produkčných doménových a územných klastrov strategicko-plánovacích regiónov...

Táto priorita sa bude naplňať prostredníctvom **3 strategických investičných balíčkov**

Strategický investičný balíček 1:

SMART KLASTER REGIÓNÁLNEHO POĽNOHOSPODÁRSKO-POTRAVINÁRSKEHO KOMPLEXU

1.6.1. Kľúčové - nosné projekty:

- 1.6.1.1 Na úrovni VÚC XX: **Spoločné výskumno-vývojové centrum smart technológií spracovania poľnohospodárskej produkcie pri Univ. XY a Výskum.ústave XZ**
- 1.6.1.3 V rámci SPR YY: **Vybudovanie Chmelárskeho výrobnno-spracovateľského centra vo Vyšnom Chmelovom**
- 1.6.1.4. V rámci SPR ZZ: **Vybudovanie systému dislokovaných integrovaných liniek na zhodnotenie veľkoobjemového odpadu z rastlinnej výroby (materiálové a energetické zhodnotenie)**

1.6.2 Balíčky doplnkových operácií ku kľúčovým projektom:

1.6.2.1 Na úrovni VÚC:

Integrovaný projektový balíček komplementárnych projektov I:

Transformácia a modernizácia odborného a VŠ vzdelávania

(indikatívne projekty: Zavedenie študijného odboru Agromechatronik na SOŠ XZ, Vybavenie špecializovaných laboratórií na SOŠ YX, Školiace pracovisko smart zeleninárskej produkcie Javorové)

Integrovaný projektový balíček komplementárnych projektov II:

Podpora diverzifikácie a udržateľnosti poľnohospodárskej výroby

(indikatívne projekty: podpora obnovy biokoridorov v poľnohospodárskej krajine , rozvoj bioprodukcie zeleniny v PD Váh, obnova sádov a chmelníc v PD Orechové)

Integrovaný projektový balíček komplementárnych projektov III:

Rozvoj infraštruktúry udržateľného poľnohospodárstva a potravinárstva

(indikatívne projekty: Regionálne mliekareň a syrareň Pustá Roľa, rgionálny bitúnok Dolné Prasné, Regionálne kontrolné potravinárske laboratórium NN, kafiléria Vyšné Hovadzie, Mikroregionálne centrum pre energetické spracovanie bioodpadu Orechové)

Integrovaný projektový balíček komplementárnych projektov IV:

Regionálny systém zásobovania potravinami z vlastnej produkcie

(Indikatívne projekty: Vybudovanie regionálneho distribučného centra, Vybudovanie chladeného skladu ovocia v Jablkove. Regionálny závod poľnovýkupu v Pšeničnom)

Integrované územné investície a integrované projektové balíčky ako kľúčový nástroj synergie opatrení a aktivít implementácie rozvojových stratégií

Základnou myšlienkou projektových balíčkov je opatrení a aktivít vrátane investičných v rôznych oblastiach tak, aby sa vzájomne podporili v ich príspevku k cieľu investovania. Predovšetkým infraštrukturálne a environmentálne investície (napríklad investície do budovania ciest, železníc, kanalizačných systémov) oveľa lepšie prispievajú ku skvalitneniu života obyvateľov, ak sa kombinujú s inými investíciami a opatreniami (investíciami do vzdelávania, podpory podnikania a i.), ktoré podporujú želaný efekt a vylučujú či obmedzujú efekty neželané. Napríklad vybudovanie rýchlostnej cesty tak prinesie skutočne tvorbu nových pracovných príležitostí v regióne a nie naopak odliv obyvateľstva a kvalifikovanej pracovnej sily z neho.

Veľká časť členských štátov OECD a EU prijala integrované investičné stratégie a integrované investičné balíčky ako ich implementačný nástroj a zaviedla mechanizmy na koordináciu verejných investícií naprieč sektormi. Viac ako dve tretiny z nich vyvinuli integrovanú národnú investičnú stratégiu obdobnú s návrhom Agendy SK30 (Stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) a Národným investičným plánom (NIP). Medziodvetvová koordinácia pre investičné plánovanie však predstavuje významnú výzvu na nižšej ako národnej úrovni. Nedostatok koordinácie medzi odvetviami patrí medzi šesť hlavných výziev, ktoré identifikovali samosprávy členských štátov EU, pričom takmer 80% vyhlásilo, že je to veľká výzva.

Dokument „Územná kohézia po roku 2020: Integrovaný územný rozvoj pre lepšie politiky“, spracovaný programom spolupráce ESPON 2020 počas predsedníctva Bulharska v Európskej rade v roku 2018 ako hlavné úlohy pre kohézne politiky uvádza orientáciu na integrované územné investície založené na zmiernenie fragmentácie síl a kapacít, na spoluprácu cez hranice administratívnych územných jednotiek, účinnejší systém spoločného manažmentu rozvoja a integrácie sektorálnych politík a iniciatív pre lepšie vysporiadanie sa s výzvami a problémami, pozitívnymi a negatívnymi externalitami ich implementácie a koncentráciu na problém dezintegrácie a rastúcich nákladov pre všetkých.

Integrované investičné a rozvojové balíčky nie sú novým nástrojom ani v rámci štrukturálnych fondov EU. Nariadením o spoločných ustanoveniach (CPR) Európskej komisie sa vytvoril obdobný nástroj územného rozvoja - Integrované územné/teritoriálne investície (ITI, článok 36), ktorý má pomôcť realizovať novú politiku súdržnosti v mestských a funkčných oblastiach, a podľa odporúčaní by mal byť použitý ako základ integrovaného strategického riadenia rozvoja regiónov, obcí, miest a ich častí. Integrovaná územná investície má tematické a územné dimenzie, ktoré spočívajú v koordinácii rôznych sektorových politík v konkrétnej oblasti so špecifickými črtami. V programovacom období 2014-2020 sa integrované územné investície realizovali na úrovni samosprávnych krajov v spolupráci s obcami a mestami na ich území, pričom osobitné postavenie mali krajské mestá, ktoré realizovali spolu so svojimi funkčným územím stratégie udržateľného mestského rozvoja. V podmienkach SR v zmysle Vízie a stratégie rozvoja Slovenska 2030 sú tieto oblasti so špecifickými črtami reprezentované najmä rôznymi typmi strategicko-plánovacích regiónov tvorených skupinami obcí, čo je aj v súlade s materiálom Európskej komisie „Scenáre pre integrované územné investovanie“ už v roku 2015 (CEC (2015) Scenarios for Integrated Territorial Investments, Luxembourg) v ktorom sa uvádza integrácia na báze

- spádovosti do silného centra (metropolitné regióny),
- špecifickosti podmienok a potrieb spoločného riešenia rozvojových výziev (sub-regióny),

- špecifického dominantného problému rozvoja (napr. konverzia),
- na báze potreby cezhraničnej spolupráce (napr. mestá dvojčky).

Integrované investičné a rozvojové balíčky predstavujú implementáciu 4 úrovní integrácie:

- Strategická úroveň s cieľom posilniť synergie medzi rôznymi strategickými rámcami spojením mnohých investičných priorít, opatrení a aktivít čím sa realizuje komplexná viacsektorová stratégia pre dané územie;
- Úroveň zdrojov financovania: kombinácia rôznych zdrojov financovania podporujúca uľahčenie koordinovaných investícií na územiach a optimalizujúca použitie jednotlivých zdrojov;
- Úroveň územná: podpora integrácie stratégií založených na špecifikách a špecifických potrebách obcí/miest a regiónov budovaných na prístupe zdola nahor;
- Implementačná úroveň: založená na integrovaných činnostiach v území, t. j. kombinácia rôznych investícií, aktivít a opatrení v rámci prístupu založeného na viacerých zdrojoch s cieľom umožniť realizáciu komplexnejšieho a ucelenejšieho súboru vzájomne prepojených integrovaných projektov a tým vylúčiť negatívne a podporiť pozitívne efekty a synergie jednotlivých činností.

Vo všeobecnosti je integrácia najefektívnejšia na báze kombinácie strategických cieľov a územnej príslušnosti, keďže väčšina rozvojových výziev a problémov sa viaže na definovateľné územie, aj keď toto územie sa nie vždy kryje s administratívne definovanými jednotkami. Preto je potrebné využiť nástroje medziobecnej a medziregionálnej spolupráce.

Integrácia zdrojov financovania a na územnej úrovni do veľkej miery závisí od mechanizmov riadenia a vybraných mechanizmov implementácie, ale čoraz viac aj od integrácie investorov súkromného sektora ako sociálno-ekonomických partnerov pri tvorbe a implementácii PHRSR. Keďže ich súkromné investície sú neraz kľúčové pre ekonomický rozvoj obce/regiónu, spolupôsobia s verejnými investíciami, z realizácii ktorých majú prospech aj súkromní investori, je prirodzené, že partnerstvo verejného a súkromného sektora musí byť základom aj pri financovaní integrovaných investičných a rozvojových balíčkov, ktoré musia zabezpečovať aj územnú integráciu súkromných a verejných rozvojových zámerov. Financovanie na realizáciu celého setu aktivít, programov a projektov realizovaných rôznymi aktérmi rozvoja (konkrétne tých, ktoré sú uvedené v „pláne implementácie“) na dosiahnutie cieľov integrovaných v PHRSR sa potom môže zabezpečovať z rôznych verejných i súkromných zdrojov využívaných v rôznom móde financovania (grantové, revolvingové a i.).

Najnáročnejšia je operačná integrácia, t. j. implementácia integrovaných investičných a rozvojových balíčkov „na mieste“ a to tak vzhľadom na potrebu vertikálnej integrácie medzi národnou, regionálnou a lokálnou úrovňou ako aj horizontálnej integrácie medzi jednotlivými sektormi a problémovými oblasťami. Táto je však nevyhnutná pre efektívne využitie, tak verejných, ako aj súkromných zdrojov. Typickým príkladom je investovanie do rozvoja priemyslu bez adekvátnych opatrení do rozvoja ľudských zdrojov, či investovanie do skvalitnenia povrchu komunikácií bez predchádzajúcej investície do podzemnej infraštruktúry vedenej pod nimi, ale aj investície do zlepšenia dostupnosti regiónov budovaním diaľničnej siete bez opatrení na stabilizáciu hlavne mladej kvalifikovanej pracovnej sily v dotknutých regiónoch.

Východiskom pre aplikovanie nástroja integrovaných rozvojových balíčkov je integrovaná stratégia rozvoja obce/mesta či regiónu, ktorá je reprezentovaná PHRSR vytvorená v participatívnom procese

so širokým zapojením sociálno-ekonomických partnerov a s integráciou ich rozvojových záujmov a zámerov. V podmienkach Slovenska s početnou dominanciou malých obcí s limitovanými zdrojmi a kapacitami i možnosťami na riešenie kľúčových výziev a problémov súčasnosti v dimenziách obce sa javí ako kľúčové pre efektívnosť využitia ich zdrojov a rozvojových stratégií pristúpiť k integrácii kapacít viacerých obcí do spoločných integrovaných rozvojových stratégií skupiny obcí, v ktorých budú potenciály a potreby všetkých obcí adresované adekvátnymi investíciami a opatreniami.

Efektívne využitie nástroja integrovaných investičných a rozvojových balíčkov predpokladá však využitie inovatívnych nástrojov manažmentu regionálneho rozvoja, ktoré umožnia všetky 4 úrovne integrácie. V podmienkach SR v zmysle Vízie a stratégie rozvoja SR 2030 ide najmä o implementáciu konceptu centra vládnutia v zmysle odporúčaní OECD na národnej úrovni a vytvorenie koordinačných štruktúr na úrovni skupín obcí tvoriacich strategicko-plánovacie regióny ako základu tvorby integrovaných rozvojových stratégií tak v polohe VÚC ako aj skupín miest a obcí.

Doménové a územné ekonomické siete, klastre a ekosystémy (vo väzbe na národný inovačný hub) ako jadro integrovaných rozvojových balíčkov

Cieľovou kvalitou sledovanou Agendou SK30 a nadväzujúcich sektorálnych a územne integrovaných stratégií vrátane PHRSR je kvalita života obyvateľov- jej udržateľnosť a rozvoj. Pre ich dosiahnutie je kľúčovým faktorom udržateľná ekonomika. Ekonomický rast nemôže byť postavený na raste spotreby zdrojov, ale na vyššej produktivite, teda zhodnocovaní:

- intelektuálneho kapitálu (ľudského, inštitucionálneho, vzťahového)
- fyzicko-štruktúrneho kapitálu (prírodných zdrojov, budov, technologických zariadení) a
- finančného kapitálu.

Zvýšenie produktivity je jedným z kľúčových faktorov zvýšenia životnej úrovne, pretože vyšší reálny príjem zlepšuje schopnosť obyvateľstva nakupovať tovar a služby, využívať voľný čas, zlepšiť bývanie a vzdelávanie a prispevať k sociálnym a environmentálnym programom.

Preto zvýšenie regionálnej produktivity by malo byť jedným z kľúčových nástrojov ako dosiahnuť zvýšenie životnej úrovne. Toto by sa malo dosiahnuť prostredníctvom implementácie integrovaných regionálnych rozvojových balíčkov v rámci stratégií PHRSR nasmerovaných na vytvorenie regionálnych inovačných ekosystémov umožňujúcich prostredníctvom prepojených rôznych druhov inovácií zvýšiť regionálnu produktivitu.

Regionálne inovačné ekosystémy na úrovni VÚC by mali byť založené na štvoruholníku podnikateľský sektor - akademický sektor – verejná správa – občianska spoločnosť. Ich cieľom by malo byť zabezpečiť prostredie pre rozvoj inovačne orientovanej regionálnej ekonomiky od tzv. „tvrdej“ infraštruktúry, cez disponibilitu udržateľne využiteľných prírodných zdrojov, kooperačné štruktúry, vzdelávací systém, kvalitu ľudskej sily až po kvalitu obytného a sociálneho prostredia. Regionálne inovačné ekosystémy by sa mali opierať o územné a doménové klastre na úrovni strategicko-plánovacích regiónov a siete na lokálnej úrovni a interagovať s národnými inovačnými štruktúrami (národný inovačný hub). Popri zvýšení produktivity by mali podporiť aj vyššiu odolnosť regionálnych ekonomík cestou zvýšenia ich robustnosti, diverzity, adaptability, vnútornej doplnkovosti a spolupráce, konkurencieschopnosti a efektívnosti.